

Samenvatting *Nomomorphology: Specters of Law in the Margins of Ethics* (diss. Nyenrode 2022).

De dissertatie opent met de observatie dat ethiek in het bedrijfsleven veelal de vorm van een code of een procedure aanneemt: de zogenaamde 'ethische code'. De filosoof weet dat ethiek veel meer is dan een code, maar voor zover ethiek bedrijfsethiek is, lijkt de ethiek niet veel meer te omspannen dan een code. Deze ethiek die niet veel meer dan een code omspant kan slechts de beperkte interesse van de filosoof genieten, omdat dit juridische denken de volle complexiteit, de openheid en ontvankelijkheid die de ethiek eigen zou moeten zijn overschaduwt. De desinteresse van de filosoof wordt in deze dissertatie ingeruild voor de stemming van de jurist die in de bedrijfsethiek zijn juridische denken herkent. Hier tekent zich de 'zaak' van dit onderzoek af: de juridisch gedachte bedrijfsethiek. Het juridisch denken doet iets met de ethiek en, in haar kielzog, met ethici. Juridisch gedachte ethiek beperkt zich tot een vertoog van rechten en plichten, waardoor het onderscheid tussen ethiek en recht verwaarloosbaar wordt. Wanneer het onderscheid tussen ethiek en recht verwaarloosbaar is, is het onduidelijk wat de resterende toegevoegde waarde van ethiek is in relatie tot het recht. Ethiek is dan in feite juridisch verzelfstandigd. De juridisch gedachte ethiek versmalt, vereenvoudigt en minimaliseert ethiek tot een probleemoplosser; ethiek wordt dan een procedure die de complexe werkelijkheid vervangt door simpele causaliteit. Deze simpele ethiek is niet in staat de Ander een plaats te geven. De juridisch gedachte ethiek ontkent de alteriteit en dwingt de concrete mens in een gewelddadig, abstract systeem: een rechtssysteem. Aan de basis van dit systematische juridische denken ligt een antropologie die de concrete mens onderscheidt van zijn eigenlijke wezen. De juridisch gedachte mens kan slechts worden begrepen als een subject, een abstracte fictie, onderdrukt door een abstract systeem van regels. Deze juridisch gedachte bedrijfsethiek kneedt dus de concrete mens in de logica van een normenstelsel, is een middel om de mens verslaafd te maken aan gezag en is een gezagsverschijnsel op zichzelf, dat een bestaande normbevestigende orde effectief en efficiënt maakt.